GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ GRŽIĆIĆ
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK
Više Državno Tužilaštvo u Splitu
Državno Tužilaštvo u Splitu

Poštarina plaćena u gotovom

NOVA

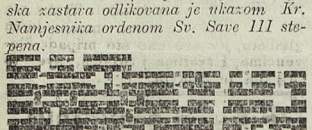
TRIBUNA

Godina VIII | Pretplata mjesečno L. o. — Inozem. 10 Pojedin. broj 1 din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 15 marta 1940 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 627

Reparaciju

za štete koje je pretrpjelo u posljednje vrijeme Jugoslovensko sokolstvo, dala je Kraljevska vlada u iznosu od pola miliona dinara.

Pored toga data je Sokolstvu još jedna moralna satisfakcija: sarajevska župska zastava odlikovana je ukazom Kr. Namjesnika ordenom Sv. Save III stepena.

Kr. Vlada sprema novi zakon o Sokolu, sastavljen je komitet ministara, u koji su ušli gg. ministar za fizičko vaspitanje naroda, ministar vojske i mornarice i ministar građevina (g. dr. Krek)

Ministar za fiz. vaspitanje g. Jevrem Tomić dao je saradniku »Vremena« izjavu, iz koje prenosimo veći dio:

Min. za fiz. vaspitanje Dr. Tomić

Posljednih mjeseci došlo je do izvesnih reakcija protiv rada sokolskih organiza cija u nekim krajevima. Potpuno novi politički kurs, zasnovan aktom sporazuma i rukovođen životnim narodnim i državnim interesima, svojim liberalnim demokratskim stavom, pružio je mogućnost da dođu do izražaja sva mišljenja i sva raspoloženja.

Međutim, pri takvom razvoju događaja u više mahova, pogrešno je shvaćena i rđavo interpretirana akcija i uloga sokolskih organizacija čiji je rad neopravdano vezivan za prošle režime. Ovu zabludu valjalo je suzbiti isto onako kao i sve ranije neumjesne, štetne i sre ćom usamljene pokušaje pojedinih politi čkih ljudi da se sokolstvo iskoristi u političke svrhe.

Nažalost, u međuvremenu dogodilo se nekoliko incidenata pa je utvrđeno da su oni bili ili rezultat čisto lokalnih odnosa ili djelo vješte propagande onih ekstremno nastrojenih elemenata ko jima djelo narodnog sporazuma ne ide u prilog. Moram naročito podvući da niko ove incidente nije želio utoliko prije što oni nisu u skladu sa duhom sporazuma, koji predstavlja načelo jednakosti i ravnopravnosti. Kako su sokolske organizacije radom takvih lica, čiji iden titet nije utvrđen, pretrpjele znatnu štetu, učinio sam predlog Ministarskom savjetu da se ova šteta, ukoliko se to može, reparira. Mogu vam otvoreno re ći da je moj predlog naišao na najbolji prijem kod svih članova Kraljevske Vla de, pa je odlučeno da se Savezu Sokola dodijeli pomoć od 500.000 dinara. Po moć će se podijeliti onim organizacijama kojima je šteta pričinjena, a vlast krivce nije mogla pronaći.

Revizija Zakona o Sokolu Kraljevine Jugoslavije ne ide nikako za tim da se sokolstvo u radu ograniči i suzbije Na protiv želi se da sokolstvo nastavi svoju nacionalnu misiju. Zato ima da produži rad isključivo u znaku velikih tradicija. Reforme idu za tim da sokolstvu ukažu potporu, kako bi do kraja odgovorilo tim svojim velikim zadacima.

Glavni princip je da sokolstvo u svo joj aktivnosti i svojim nacionalnim pregnućima ostane bezuslovno van svakog političkog uticaja. Uostalom ovaj princip se i dosada, uglavnom, poštovao u našem sokolstvu, koje je bilo jedan od važnih nosilaca naše nacionalne misli i naših zajedničkih nacionalnih stremljenja.

KULA BABILONSKA

Ne treba nikome tumačiti što bješe Babilon ili Vavilon i kako najednom nastade »pometnja jezika« u toj biblijskoj arhitekturi. Svakako, međusobno nerazumijevanje među graditeljima bijaše uzrok prestanku građenja, a kula babilonska ostade za sve narode primjer i dokaz: što će se dogoditi svakome narodu ako kod njega nastane međusobno nesh vaćanje, izraženo ovako lakonskom rečenicom — pometnja jezika.

Pometnja jezika tumači se kao po karanje Božje; isto onako kao što je kuga, glad i rat u fizičkom smislu, tako u moralnom i duhovnom smislu prava je kuga kad čovjek od čovjeka ne razumije ono što jedan drugome govori.

No ima nešto još teže od pometnje jezika, a to je — pometnja mozgova poremećenje razuma, zamračenje ili pomrčina pameti nekih, pa i mnogih u izvjesnim pitanjima našeg vremena. Težina te pomrčine upravo je u tome što je jezik ostao isti u gramatičkom i leksičkom značenju ali ono što se u tom jeziku govori i pi še, dakle ono što čovjek čovjeku is tog naroda i istog jezika izrazuje, a to su mišljenje, osjećanje i htijenje ili volja, u kraće rečeno, duševno raspoloženje većine ili manjine, to se je poremetilo i zamračilo ili pomrčalo. To je danas, i to naša, pometnja ne jezika, već misli, čustvo vanja i volje.

Osvrnimo se na ono što se piše, jer to ostaje i ostaće kao argumenat za buduću našu povijest, a ono što se govori odnijeće vjetar; riječi dolijiću i odlijeću. Verba volant....

Je li ili nije poremećenje i razuma i srca i volje kad se piše u novinama da su Srbi ili Hrvati ili Slovenci manjina (isto kao Nijemci ili Madžari) negdje — bilo gdje — u svojoj državi Jugoslaviji, pa da će se prema njima postupati kao i prema svakoj manjini. Mislim da je tu očito poremećenje, jer se je pobrkao pojam narodnosti ili pojam slavenske pripadnosti. Može se reći i napisati da je u ovoj ili onoj banovini manjina demokratske stranke prema ogromnej, recimo, većini Hrvatske seljačke stranke, ali nazvati i prema tome zastupati, u nacionalnom smislu, prema Hrvatima ili Srbima kao nekoj nacionalnoj manjini, u jednoj nacionalnoj državi, koja je isto toliko hrvatska koliko i srpska ili slovenačka, jednom riječi, koja je zajednička država svih Jugoslovena, tu ne može i ne smije uopće biti govora o nekakvim manjinama srpskim ili hrvatskim i o postupku pra vednom prema njima.

Prema zdravom ruzumu i poštenom srcu, svaki Jugoslaven misli i osjeća i hoće: da država Jugoslavija, kao čisto nacionalna i voljom svih Srba, Hrvata i Slovenaca stvore na država, mora biti zajednička, prav edna i nepristrana majka svima nama po plemenu Srbima, Hrvatima i Slovencima, bez obzira koje pleme im više ili manje miliona. Hoće li naša politička zrelost, pa potrebe i prilike naše unutarnje diktirati, da obzirom na povoljniju administraciju ili jednom riječi za dobrobit zajedničke naše države, smanjimo ili proširimo broj banovina, pa ih bilo pet ili petnaest (ako mora i to da bude!), jedno mora ipak ostati, bez čega bismo u iz provalije u prova liju, a to je: banovine moraju biti sama integralne jedinice, sastavni elementi, jedinstvene nacije jugoslo venske i jedinstvene države Jugo slavije. Niko i nikada ne može, ako je pri zdravoj pameti, ni pomisliti da će Jugoslavija postati tek integralni dio neke — ne znam čije i ne znam kolike banovine, ili da će morati Srbi, Hrvati ili Slovenci da se ponize u nekakve nazovi-manjine bilo čije banovine koja ne može da bude drugo nego sastavni i konstruktivni dio zajedničke cjeline — Jugoslavije.

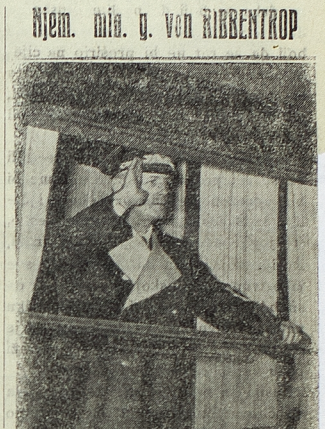
Ko bi htio da od nas Jugoslavena i naše države Jugoslavije stvori neku federaciju, u kojoj bi vladalo načelo »odavde dovde moje, a odatle dotle tvoje«, jer smo tobože tri narodnosti, sasvim različite, sa sasvim drukčijim »jezicima«, pa sastav no stvaraju i provode t. zv. »atomističku etnologiju«, ti su u velikoj zabludi koju im je nametnula ili velika mržnja ili preko neznanje.

No koliko među Srbima, toliko među Hrvatima i Slovencima, ima lijep broj, koji daleko više vrijede od kojekakovih, umišljenih »veličina« koji ne može i neće nikad napustiti spasonosnu nauku besmrtnog Ujedinitelja koji nam ostavi u amanet je dinstvo nacionalno i državno.

Nema i ne može biti nacionalnih jugoslovenskih manjina u vlastitoj državi Jugoslaviji, pa prema tome niti kakova »blagonaklonog« postup ka. Svi smo jednaki u pravima i duž nostima, a nijedna banovina ne smi je nam oduzeti ono što nam daje država. Inače gradimo kulu babilonsku koju čeka kazna Božja.

Dr. M. Perković

Njem. min. g. von RIBBENTROP

na povratku u Berlin poslije uspjelog bavljenja u Rimu i održanih razgovora sa Sv. O. Papom, ital. Kraljem i g. Mussolinijem.

Osniva se jugoslavensko-rumunjska privredna komora

Osnivačka skupština održaće se u Beogradu u nedjelju 17 ov. mj. U subotu stiže delegacija od četrdeset najuglednijih rumunjskih privrednika pred vođenih od g. Kristu. Komora će raditi na posredovanju i na pojačanju razmjene, davaće informacije it.d.

Zašto je potreban Zakon o štampi

Pod ovim naslovom pisao je g. Slobodan Jovanović u nedjeljom broju Politike ističući najprije da sporazum od 26-8 predviđa nove političke zakone za cijelu zemlju, a time bi se omogućilo vraćanje na demokratski režim. Zbog toga bilo je dosta Srba koji su bili gotovi da pređu preko izvjesnih zamjeraka.

»Izbori, ako želimo da budu slobodni, ne mogu se vršiti, pre nego se po vrati slobodan stranački život, a jedan od uslova slobodnog stranačkog života jeste slobodna štampa. Samo putem slobodne štampe mogu se jasno postaviti i iscrpno pretresti ona pitanja na kojima bi trebalo izvršiti nova stranačka grupisanja. Prema toma bilo bi pogrešno stavljati među političkim zakonima zakon o štampi na posljeduje mjesto.

»Mi znamo da će nam se reći da slobodna štampa može imati nezgodnih posljedica u današnjoj teškoj spoljašnjoj situaciji. Ali, ako je izvjesna kontrola štampe danas potrebna s gledišta spoljašnje politike i zemaljske odbrane, iz toga još ne izlazi da se štampa mora suputavati i u pitanjima unutrašnje politike. Ne zaboravimo da je sporazumom od 26-VIII sama vlada otvorila čitav niz najzamršenijih i najosjetljivih pitanja unutrašnje politike. Kad joj teška spoljašnja situacija nije smetala da ta pitanja otvara, ona nema više prava da u ime teške spoljašnje situacije sprečava štampu da o tim pitanja raspravlja.

Uostalom, kad je reč o spoljašnoj situaciji, stara je stvar da baš u ova kvim vremenima kao što su današnja javno mijenje prestavlja snagu koje se nijedna vlada ne sme lišavati«.

Vanjski politički pregled

Dok se na čitavom finskom frontu i dalje vode žestoke borbe, dotle se između Rusije i Finske vode pregovori o zaključenju mira. Nisu poznati još svi razlozi, koji su odlučili Moskvu na ovaj korak. Finska, sa svoje strane, uvijek je isticala da je spremna na pregovore i mir koji ne bi krnjio njen teritoriji i njen suverenitet slobodne i samostalne države.

Za mir između Finske i Rusije radile su najviše Švedska i Njemačka, svaka sa gledišta svojih interesa. Švedska se boji da poslije Finske ne dođe ona na red, odnosno ona se boji da se rat ne bi proširio na cijelu Skandinaviju, ako potraje duže, što bi naročito bilo u interesu Saveznika, jer bi na tlo Skandinavije prenijeli svoje ratište sa Njemačkom.

S druge strane Njemačka ne želi da se rat proširi na sjeveru, čime bi bio ugrožen njen dovoz željeza i čelika iz Švedske i bakra iz Norveške, što joj je neophodno potrebno u ratu. Rusija, koja mora da angažuje sve jače trupe u Finskoj ne može da snabdijeva u dovoljnoj mjeri Njemačku naftom i živežnim namirnicama, pa je Berlin savjetovao Moskvu da potraži bazu za sporazum sa Finskom.

Rusija sa svoje strane ne bi željela da čitava Skandinavija postane ratno poprište, tim više što se boji da ne bude napadnuta i sa juga, na Kavkazu i na Crnom Moru. Rat na sjeveru i jugu i nesigurnost na istoku, jer se Japan nije odrekao Vladivostoka i cijelog istočnog dijela Sibirije, savjetovali su Moskvi da stupi u pregovore sa Finskom.

Dok je Rooseveltov izaslanik g. S. Welles završavao svoje razgovore u Parizu i spremao se u London, dotle je, prilično neočekivano, stigao u Rim njemački ministar vanjskih poslova g. von Ribbentrop, jedan od glavnih aktera u sadašnjem ratu. Značajno je da je von Ribbentrop posjetio ne samo svog kolegu grofa Ciana i g. Mussolinija, nego i Papu. Posjeta Vatikanu dovodi se u vezu sa promjenom stava prema katoličkoj crkvi u Njemačkoj, a naročito zbog skoro otvorenog neprijateljstva katoličke crkve u bivšoj Austriji prema današnjem režimu i njenim vezama sa Habsburgovcima, koji poduzimaju akciju da se povrate na izgubljeno prestolje. Put von Ribbentropa u Rim u vezi je i sa držanjem Italije u sadašnjem ratu, kao i pitanjem uređenja odnosa između Italije i Engleske.

Službeni komunikeji o razgovorima u Rimu bili su dosta šturi, a da bi se iz njih mogla doznati prava pozadina posjete von Ribbentropa.

ITALIJA nastoji da se sadašnji rat u Evropi ne proširi, jer to ne bi bilo u njenom računu, naročito ona ne želi da se rat proširi na Sredozemno More, gdje njeni interesi dolaze u pitanje. Pitanje ugljena Italija je riješila tako da će umjesto njemačkog od sada uvoziti engleski ugljen pod povoljnijim uslovima. Inače Italija i dalje ostaje sa Njemačkom u najboljim odnosima i Njemačku snabdjeva najraznovrsnijom robom, kako onom koju sama proizvodi tako i onom koju uvozi.

NA BALKANU nema nikakvih pojava koje bi mogle uznemirivati. Države Balkanskog pakta čvrsto su riješene da čuvaju svoju neutralnost pod svaku cijenu, svijesne da time najbolje služe ideji mira. Balkanske države ne žele da upadnu u stare greške i da služe interesima drugih. Ta su vremena prošla.

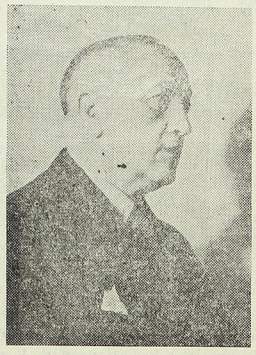
NA BLISKOM ISTOKU također nije zabilježen nijedan novi događaj. Nema znaka da bi tamo moglo doći do sukoba.

Unutrašnji politički pregled

Govor g. dra Korošca — Vrenje u redovima opozicije — Izbori nisu aktuelni — Subotički zborovi-sporovi

Beograd, 12

U svim političkim krugovima je naročito zapažen govor

g. dra Antona Korošca na zboru akademske omladine u Ljubljani. Naročito se podvlače one riječi iz govora dra Korošca: »Naša država je Kraljevina Jugoslavija, ona se ne smije dirati, ona se ne može smanjiti nego proširiti. Vladari Jugoslavije su Kraljevi iz domaće narodne dinastije Karađorđevića.« Ove riječi imale su svugda jak odjek. Isto tako Beograd sa simpatijom podvlači da se na svim zborovima u Sloveniji, kao i na svim manifestacijama raznih ustanova stalno i uvijek upućuju prvi pozdravi Kralju i Jugoslaviji, i da se Slovenačka, kako god ona bila uređena, smatra sastavnim dijelom velike i jedinstvene Jugoslavije, a Kralj njen vrhovni starješina. Ovakav postupak je jedino ispravan i on odgovara interesima i Slovenačke i Jugoslavije, jer samo u jakoj kompaktnoj Jugoslaviji može biti obezbijeđena puna bezbjednost i Sloveniji, a isto tako i Hrvatskoj, kao i drugim djelovima zemlje.

Kada bi i drugi političari, koji stoje na čelu stranaka, govorili ovako kao što govori g. dr. A. Korošec, kada bi se i sa drugih mjesta čuli onako oduševljeni poklici Kralju i Jugoslaviji, kao što se čuju iz Ljubljane, onda bi se uklonile mnoge smetnje uspješnom sprovođenju sporazuma od 26 augusta i razbile mnoge predrasude onih, koji, najvećim dijelom iz straha za budućnost Jugoslavije, gledaju sa nepovjerenjem na djelo sporazuma.

U SVIM STRANKAMA OPOZICIJE osjeća se jako vrenje. Ni u jednoj nema kompaktnosti i nekadašnjeg jedinstva. Nova situacija, svom svojom neminovnošću, nameće strankama opozicije i promjenu ideologije i promjenu taktike. Opozicione stranke moraju biti na čistu da je sporazum stvarnost s kojom se mora računati. Natrag se više ne može.

VLADIN POLOŽAJ je potpuno čvrst. Pred vladom se nalazi čitav niz raznih pitanja, koja čekaju brzo rješenje. Svjetski događaji, rat koji bijesni svom žestinom u Evropi, nameću vladi neprestano nove probleme, pored rješavanja unutrašnjih političkih, ekonomskih i finansijskih pitanja. Na sjednici pretsjedništva JRZ 13 o. m. izabran je odbor koji će proučiti prilike u Drinskoj i Vrbaskoj banovini i donijeti prijedloge za uređenje svih aktuelnih pitanja.

U MINISTARSTVU FINANSIJA se raspravlja o pitanju finansiranja banovine Hrvatske. Tokom vremena, kad su stručnjaci uzeli ovo pitanje u ispitivanje, uvidjelo se da finansijsko pitanje nije jednostavno i da se ono ne može riješiti na prečac.

VLADA je vrlo pametno učinila što je poduzela mjere da se otkažu zborovi HSS i Srpskog kulturnog kluba u Subotici, koji su bili zakazani za nedjelju. Umjesto zborova održali su u Subotici anketu ministri g. Smoljan i g. Mihaldžić. U trezvenim političkim krugovima se ističe da bi bilo u interesu zemlje kada bi se obustavila sva harangiranja sa jedne i druge strane, i kada bi se obustavila svaka polemika o tome čija je Subotica ili koji drugi kraj I Subotica i svi drugi krajevi, o kojima se sada vode polemike, naši su, jugoslovenski; svi ti djelovi su u našoj slobodnoj Kraljevini Jugoslaviji, u svim tim krajevima i u školi, i u crkvi, i u općini i u sudu, i u upravi policije i u vojsci govori se, slobodno naša riječ, slobodno pjeva naša pjesma. Kad ne bi bilo, u sadašnjim časovima opasno, onda bi bila smiješna borba kome ti krajevi treba da pripadnu. Treba sta jati na jednom višem nacionalnom gledištu, jer sve ono što pripada Slovencima, Hrvatima i Srbima, sve to pripada Jugoslaviji.

Finsko-sovjetski mir

Pošto su pregovori između Finske i SSSR s uspjehom završeni, sklopljen je između ovih zemalja mirovni ugovor, po kojemu Finska čini Rusiji izvjesne teritorijalne ustupke. Neprijateljstva na frontu prestala su u ponoć između 12 i 13 o. mj.

Ovim činom stvorena je značajna promjena u situaciji, čije posljedice mogu biti znatne. Finska je sačuvala svoju nezavisnost koliko je mogla, Skandinavske zemlje oslobodile su se iz jedne neugodne situacije, Engleska i Francuska nisu dočekale da ih Finska pozove u pomoć i pokazale su dosljednost u svojoj politici posljednjih godina, a Sovjetska Rusija oslobodivši svoje snage na finske granice dobila je mogućnost za nove operacije.

Konferencija balkansk. crkava u Dubrovniku

Na konferenciji naših i bugarskih episkopa u Sofiji utvrđeno je da se u maju ove godine održi u Dubrovniku pokrajinska konferencija svih balkanskih crkava za jačanje akcije za mir i sporazum među balkanskim narodima putem crkve.

Za ljepši naš život

Primili smo od jednog pretplatnika i donosimo:

Ne možemo se pohvaliti da je posljednje pola godine prošlo u svemu mirno i lijepo; pa i danas ima stvari koje ne možemo odobravati, iako je situacija mnogo jasnija i raspoloženje za miran i lijepi život izrazitije.

Mnogo događaja možemo shvatiti, možemo ih protumačiti time što su nastali u jednom vremenu koje je bilo donekle revolucionarno i koje se je kao takvo osjetilo. Zato te događaje možemo shvatiti, ali ih ipak ne možemo opravdati, jer nikada ne možemo opravdati ni odobriti ono što nije dobro.

Ali ne smijemo zaboraviti još nešto, a to je da treba svi da težimo boljem, čestitijem i ljepšem životu. Svi bez razlike za tim žudimo. I danas kad je prva oštrina novoga malko otupjela, može se o tome govoriti, i treba. Treba prije svega da se razumijemo i da imamo volje da se razumijemo, da shvatimo da ima nešto što nam je svima u zajedničkom interesu i što je važnije od svega što nas razdvaja.

Današnji položaj u svijetu nije ružičast, pa, iako nema razloga nekom strahovanju, ipak je to činjenica koja mora da otupi oštrice i da nas približi. Kad nastupi opasnost za zajedničko dobro, za domovinu, zajednica se po nekom prirodnom zakonu organizuje; osjećanje povezanosti i zajedničkih interesa postaje jače. Patriotizam koji se juče zvao srpski ili hrvatski ili jugoslovenski i koji je obilježavao oštre suprotnosti jer se je u dokonici gledalo samo na ime i na formu, u momentu opasnosti dobija na sadržini, na unutrašnjoj vrijednosti, i razlika nestaje.

Nestaje zajedno s time i svih pitanja koja se u besposlici i miru žučljivo ra spravljaju, a koja opet vode na isto. Kad se danas na pr. u novinama piše da ima Hrvata starosjedilaca i na Kosovu, mi kažemo da ih zaista ima, dovoljno je da znamo da se na Kosovu govori hrvatski, ili kako oni tamo kažu srpski.

Kad se govori o razlikama između Istoka i Zapada i kad se granice između dva svijeta proizvoljno i prema konjukturi povlače preko Balkana pa čak i preko naše države, u dokonici se i ne misli da ni u jednom presudnom momentu takova granica nije došla do izražaja, kao da nije postojala, ili zar i ne postoji? — Kadgod je došla u opasnost budućnost naše domovine, ovoga zapadoistoka, uvijek su sve snage jugoslovenske bile uperene protiv zajedničkog neprijatelja dolazio on sa Istoka ili sa zapada, zvao se on Karlo Veliki ili Murat.

Bog je dao ljudima razum, pa neka malo razmisle. . . .

A onda, da se upitamo: šta je to domoljublje, patriotizam? Da li je to ljubav ili mržnja? Ljubimo zemlju i krvlju i znojem natopljenu, ljubimo čovjeka, brata rođenog. Gdje smo pomiješani, gdje žive Hrvati sa Srbima, niko neće doći za ljubav Hrvata a proti Srbima ni za ljubav Srba a proti Hrvatima, nego za svoju korist. Pravo je rekao jedan naš političar, istinski hrvatski rodoljub: Kad bismo morali robovati, volio bih da robujemo bratu nego tuđincu.

Ako ljubimo rodnu grudu, svoj jezik, svoju krv, svoju prošlost i svoju budućnost, ako je ta ljubav vođena željom za dobro naše i naših najbližih, zar je važno da li to dobro zovemo Hrvatska ili Srbija ili Jugoslavija? Jer pravi i istinski naš patriotizam jedan je i isti, zvao se on ovako ili onako. Radeći na istinskom patriotskom poslu, radili oni za srpsvo ili za hrvatstvo naći će se na jednom poslu, jer na jednom poslu rade.

Kome je duh u ovo neobično vrijeme ostao staložen i sređen, ko nije izgubio orjentaciju u danima zaista teškim i neobičnim, osjećao je samo jedno — istinsku ljubav za domovinu. I ta ljubav bila je nešto veće nego pitanje imena, nešto dublje, sadržajnije, ljudskije i toplije.

Razdvajanje je neprirodno i protuprirodno, vještačko, i zato štetno. Ko god ljubi istinski i bez ličnog interesa ovu zemlju, naći će u toj ljubavi sve ono što spaja jednokrvnu braću, i radeći za dobro jednog dijela radiće za dobro cjeline. Neka naš patriotizam bude u duši i srcu a ne na jeziku, neka bude u djelima a ne u riječima, neka bude u sadržini a ne u formi.

Onda nam neće trebati ni frontova ni srpskih ni hrvatskih, a špekulantima nećemo dopustiti da stavljaju svetinje narodne i vjerske na svoju trgovačku firmu.

Malo dobre volje nam treba, ništa drugo, da ostvarimo ljepši naš život.

pb.

Nova uredba o prinadležnostima penzionera

propisana je i stupa na snagu 1 aprila. Mariborski »Večernik« piše o tome ovako:

Naredba o povećanju mirovina penzionera propisuje za stare penzionere koji imaju do 20 godina službe nepromijenjene dodatke na skupoću, a za one koji imaju više od 20 godina službe povećaju se za 150 do 200 dinara mjesečno. Stari penzioneri s fakultetskom spremom dobiće dodatke povećane za 400 do 750 dinara, dočim će stari penzioneri zvaničnici i službenici dobiti najviše do 120 dinara povišice. Isto tako biće donekle povećani dodaci udovama i porodicama penzionera. Lica koja primaju rente i milosne opskrbnine u direkcijama drž. željeznica dobiće 400, 450 do 550 dinara mjesečnog dodatka. Siročad, kćeri drž. činovnika koji po zakonu imaju pravo na penziju dobijaće 2000 dinara ako je jedna, 2500 ako su dvije, a 3000 dinara ako su tri. I penzionerima po novijim zakonima biće povećani dodaci na skupoću za 20 do 120 dinara; za penzionere ove vrste određeni su veći dodaci naročito onima u višim kategorijama a imaju preko 20 godina službe. Penzije starih oficira i njihovih porodica vraćaju se na penzije po zakonu od 30 IX 1931. Lični dodaci aktivnih katoličkih svećenika povećane su za 40 posto a za penzionere za 75 posto.

*

Isti list u broju od 12 ov. mj. piše pod naslovom: Cijene i dalje rastu, a plate?

»Imamo odbor za pobijanje skupoće, uredbe o zaradama trgovaca i posrednika, ali one nisu zaustavile porast cijena, što će imati teške socijalne posljedice. Trebaće također da se maksimiraju zarade izvjesnih producenata koji su svojim špekulacijama prouzrokovali dizanje cijene pšenici. To je jedna od glavnih pogrešaka uredbe o suzbijanju skupoće, jer ne zahvata do osnove, do izvora povećanju cijena, nego samo hoće da presječe dobitke u drugoj fazi njihova razvoja. — »Sve takve špekulacije i zakulisne borbe mora podnositi na svojim leđima i trpjeti trgajući od usta naš činovnik, koji još uvijek ima platu koju je imao kad su počele rasti cijene raznim namirnicama, koje su već poskupile za oko 30 posto«.

Podvostručene su takse i cijene poštanskih formulara

Od 1 aprila stupa na snagu nova poštanska tarifa za:

štampane posjetnice do 5 riječi od 0.25 na 0.50 dinara;

preporučene pošiljke mjesne od 2 na 3 dinara; međumjesne od 3 na 4 dinara; i za inostranstvo od 3 na 4 odnosno 5 din.;

poštanskim uputnicama, sprovodnim listovima, otkupnim sprovodnim listovima it.d. jednako su podvostručene cijene.

EMAŠOR električni osigurači za svijetlo motore i radio. Nema više kratkog spoja, nema više defekata kod motora. Nema više smetnje kod radia. Potpuna sigurnost, velika ekonomičnost, praktičnost, neophodna potreba. Tražite u svim stručnim radnjama i našem prodajnom skladištu »Emašor« Ivan Franolić, SUŠAK, Strosmayerova br. 7.

PRIPREME ZA PODIZANJE TORPILJERA „LJUBLJANA"

Ovih dana teglio je Tripcovichev remorker »Ciklon« cilindre potrebne za podizanje torpiljera »Ljubljane,« ali je u oluji koja je tada vladala, bura otkinula cilindre. Oni su kasnije nađeni te ih je razarač »Dubrovnik" pohvatao i privezao i uputio se s njima prema Šibeniku, a onda ih predao remorkeru »Ciklon«, koji će ih dovesti u Šibenik. U Šibeniku su izvršeni već svi pripremni radovi oko podizanja i spasavanja razarača »Ljubljane«. Kad bude stigao Tripcovichev remorker u šibensku luku s cilindrima, odmah će se pristupiti daljnjim radovima. U luci se stalno nalazi talijanski brod za spasavanje »Gladiator«, hoji će uz pomoć remorkera »Ciklona« i ostalih remorkera naše ratne mornarice raditi na izvlačenju »Ljubljane«. Radovima uz naše pomorske stručnjake kontraadmirala Pavića, kap. fregate Zakarija zapovj. »Spasilca« i inž. majora Armande, rukovodi i baron Banfield, poznati tal. stručnjak za spasavanje stradalih brodova, koji je ujedno jedan od glavnih akcionera tršćanskog spasavajućeg društva Tripcovich.

Uostalom radovi usprkos zime skoro su završeni, te kako nas sa mjerodavne strane informiraju, kroz par dana biće »Ljubljana« na površini.

Zubni kamenac škodi!

PROTIV ZUBNOG KAMENCA

SPLIT

Likvidiranje finansijskog odjeljenja banske ispostave

Već nekoliko dana boravi u Splitu jedan viši računski činovnik sa banske uprava u Zagrebu, koji sprovodi likvidaciju finansijskog odjeljenja banske ispostave u Splitu. U vezi s tim dosadašnji načelnik finansijskog odjeljenja g. Lukatelo premješten je u istom svojstvu u Banjaluku, pošto je on bio na budžetu Ministarstva finansija. Ostali činovnici finansijskog odjeljenja, njih do 50, kao banovinski činovnici biće najvećim dijelom premješteni u računsku upravu u Zagrebu, a dijelom na razne poreske urede, gdje se osjeća pomanjkanje činovnika. Do 31 marta biće izvršena likvidacija.

Povjerenik grad. općine podnio ostavku

Povjerenik gradske općine g. dr. Spalatin podnio je povjereniku ispostave g. Buliću ostavku na svoj položaj, motivišući to godinama i zdravstvenim stanjem. G. Bulić je ostavku uvažio, zamolivši povjerenika g. Spalatina da vodi općinske poslove do imenovanja njegova nasljednika.

Split dobiva Filharmoniju

Napokon će i Split dobiti svoju Filharmoniju. Koncem ove nedjelje društvo će nastupiti koncertom u gradskom kazalištu.

Zašto glazba ratne mornarice ne priređuje nedjeljne koncerte

Do sada je stalno bio običaj da vojne glazbe priređuju nedjeljom o podne javne koncerte na Narodnom Trgu ili obali. Kad je u Split došla iz Šibenika glazba ratne mornarice, Splićani su očekivali da će se taj običaj nastaviti. Međutim se to nije ostvarilo. Razlozi nisu poznati. Javnim koncertima vojne muzike dolazi do zbližavanja vojske i građanstva, što je od naročite koristi. Nadamo se da će se i kod nas opet nastaviti starim običajem i da će glazba ratne mornarice početi priređivanjem nedjeljnih promenadnih koncerata.

ŠIBENIK

IZJAVA

Obzirom na glasine, koji se šire u gradu, izjavljam, da nisam dirigent ni u jednom šibenskom društvu.

EGON KUNEJ

Uspjeh Muzičke škole

Koncert Muzičke škole uspio je vrlo dobro. Pred dosta velikim brojem birane publike đaci g. Kuneja i g. Strausa izveli su bogati program. Na ovoj priredbi osobito su zapaženi oni najmlađi, kojima je ovo prvi nastup, i koji su već sada, zahvaljujući svojim nastavnicima, potpuno zadovoljili.

Reorganizacija Demokratske stranke

Akcioni odbor povjerilo je g. Milošu Jelaski reorganizaciju stranke za kotar Šibenik. Zaključeno je da se na Uskrsni ponedjeljak sazove šira konferencija na koju će biti pozvano vodstvo iz Zagreba.

G. PROF. JAKOV KOSTOVIĆ. vršioc dužnosti direktora mjesne gimnazije podnio je ostavku na svom položaju.

ZIDINE SELA MANDALINE

Mletačka vlada zaključila je 30-V -1410 da se na poluotoku Mandalina podigne drvena obrana od 42 paša u svrhu da što prije stavi Šibenik pod svoju vlast. Ali se predomislila te je 28-V-1411 odredila da se poruši svako utvrđenje Mandaline, kako se ne bi Šibenčani tamo utaborili (Listine VI 92-93. 161-163) Mlečani su osvojili Šibenik 1412, više mitom i prevarom nego junaštvom, a k tome je grad bio u međusobnoj borbi i trpio glad.

God. 1474 vlada je podigla neku branu u Mandalini, ali sadanje zidine (negda od jednog mora do drugoga) zidane su g. 1668. Konstrukcija je vrlo slaba i vidi se da se gradilo na brzu ruku. Na kamenim vratima vide se rupe, koje svjedoče da je pred vratima bio jarak i preko njega most koji se dizao. Šibenski povjesničar Dr. F. Divnić (Historia di guerra di Dalmazia 1645-71. Rukopis) kaže da su Šibenčani tražili od gradskog kneza Jurja Barbaro, da se učine zidine u Mandalini radi sigurnosti pučanstva, koje se tamo zaklonilo.

Prošle godine u noći 15 juna požar je zapalio Mandalinsku crkvu sv. Nikole i njezinu riznicu. Riznica je bila uz stare zidine, pa je onaj dio također ostao u ruševinama. Porušena crkva, riznica i zidine daju mučan dojam. Takovo stanje ne bi smjelo ostati. Bar apsida se crkve dade lako zatvoriti, jer nije mnogo stradala od požara. Stare zidine morao bi netko restaurirati. Seljani i crkovinarstvo u velikoj su nevolji jer grade odličnu novu crkvu, a počela se zidati već g. 1913. Stoga bi trebalo, da Općina i Banovina pomogne, pa se porušene zidine poprave. Dobro bi bilo da tu pripomoć zatraže seljani i Konservatorski ured za starine u Splitu.

AKADEMIJA ZA ZIMSKU POMOĆ, U subotu je u Gradskom kazalištu Općinski socijalni odbor priredio sa gradskim srednjim školama i kulturnim društvima najavljenu Akademiju. Kazalište je bilo puno svijeta. Sam program je izveden dosta dobro. premda su se čule zamjerke da mu je donekle falila jedinstvenost.

PREVIRANJE U H. P. D. „KREŠIMIR". Ovih dana izvjestan broj članova H. P. D. Krešimir sa obnoviteljima društva g. Dr. Markom Tarle i Antom Vikario istupio je iz članstva. Ovo se dovodi u vezu sa neslaganjem koji se u zadnje vrijeme jako osjećalo između g. Dr. Tarle i g. Dr. Nikolića.

NAŠI RATNI BRODOVI, koji su se duže vremena nalazili u šibenskoj luci otplovili su u Boku Kotorsku.

»JADRIJA« plivački športski klub priređuje 25 o. mj. u hotelu Krka svoju veliku »Jadrijašku noć«.

10 O. MJ. šibenski mladići koji su cve godine navršili 25-godišnjicu svog života, proslavili su ovaj svoj jubilej u varoškoj crkvi. Prisustovali su zajedničkoj sv. Misi a zatim su se pred crkvom slikali. Navečer je bila priređena zajednička večera u kavani „Istra„.

U PONEDJELJAK održala je gđica Vilma Blažević u gradskom kazalištu svoj uspjeli lijepi klavirski koncerat.

IZ SOKOLSKOG DRUŠTVA. Primili smo s molbom na uvrštenje:

Tokom mjeseca januara i februara 1940 istupili su iz mjesnog Sokolskog društva sljedeća gospoda:

Beroš Vilim ljekarnik, Busti Ante posjednik, Bušac Danili podvornik tehničkog otsjeka, Dominis Dr. Juraj-Marko advokat, Košta Nikola priv. činovnik, Silov S. Juraj činov. Jadranske plovidbe. Sisgoreo Mirko činov, Jadranske plovidbe, Slade Zakarija činov. Sltošić P. Josip željezničar Šprohar Anton podvornik, Surić Frane okružni sudija, Tarle Vinko priv. čin. i Babare Dobrila učiteljica.

Biograd n-m.

ČLANSKI SASTANAK održalo je 7 marta Sok. društvo Biograd. Na sastanku je govorio o temi »Naše jugoslavenstvo« brat A. Artić. Isto veće ustanovljena je streljačka sekcija u koju su upisani skoro svi članovi, članice i naraštaj.

IZ BIOGRADA ODLAZI brat kap. Antić Živojin u Škofju Loku, kamo je premješten. Brat Antić nas je mnogo zadužio svojim sokolskim radom, kao referent za narodnu odbranu, pa će njegov odlazak društvo teško osjetiti. Želimo mu mnogo sreće u novom mjestu, gdje će, nadamo se, nastaviti sa svojim nacionalnim i sokolskim radom.

I. M:

Proslava župe Sarajevo

Desetog i jedanaestog ovog mjeseca svečano je proslavila 30.godišnjicu svog opstanka, jedna od najzaslužnijih Sokolskih župa — župa Sarajevo. Proslava je izvršena na dosta skroman način, radi vanjskih teških prilika, ali u pravom sokolskom dostojanstvu i visokom nacionalnom duhu. Na proslavi su uzeli učešća, delegati Saveza i svih župa u Jugoslaviji, te veliki broj sarajevskih i okolnih sokola.

Važnost ove župe, najviše se očituje kroz njen predratni rad, kada je bila najveća smetnja zavojevačkom radu austrijskih osvajača. U sokolskim redovima odgajani su tada svijesni nacionalni borci, koji su riječju, djelom radili na rušenju A. U. monarhije i Oslobođenju i Ujedinjenju svih Jugoslavena. Radi takvog rada, bilo je od strane austrijskih vlasti zabranjeno postojanje sokolskih društava u Bosni i Hercegovini, što je veo ma malo koristilo zavojevačima. Otpor naroda je čak i pojačan. Ni banjalučki proces nije mogao da slomije sokolski pokret u Bosni, iako su tada pozatvarani i poosuđivani najbolji narodni i sokolski vođi. Čeda Milić bio je osuđen na smrt, a na dugu tamnicu osuđeni su Voja Besarović, Stevo Žakala, Atanasije Šola i t. d,

U Principovom atentatu učestvovali su osnivači sarajevske župe Veljko Čubrilović i Miško Jovanović, koji su uhvaćeni i strijeljani. I. M.

Jugoslavija i narodna dinastija iznad svega

Na sastanku akademske omladine g. dr. Korošec održao je u Ljubljani govor o našoj unutrašnjoj situaciji i o opasnim strujama koje joj prijete. Nakon što je iznio svoj stav u unutrašnjoj politici, dr. Korošec se je osvrnuo na svoju omladinu koja je uvijek bila vjerna Bogu, Kralju, Jugoslaviji i Sloveniji, ali zato poziva i onu ostalu idealnu i dobronamjernu omladinu da zajedno stupe u borbu »za mir čovječanstva, za sreću naše domovine i za dobrobit našeg Kralja".

Ciljajući na komunizam i na njegove opasnosti dr. Korošec je dalje rekao: »Ni najmanje ne kolebamo, da javno iskažemo i hrabro naglasimo: beskompromisna borba protiv svih prevratničkih ljevičarskih programa. Mi smo za napredak i razvitak socijalnih zakona, a nismo ni za zločine ni za ropstvo. Da nam itko ne bi prebacio da izbjegavamo iskrenost zato kratko i glasno velimo: borba svagdje i uvijek protiv najveće sramote našeg vremena, protiv komunizma. U Beogradu i po cijeloj državi se skupljaju ljudi bilo u čvrste bilo u labave organizacije, koje nisu toliko po imenu, koliko po mišljenju republikanske i ljevičarske. Većinom stoje pod direktnim vodstvom slobodnog zidarstva, koje je prema komunistima i republikancima popustljiva, u koliko ih čak i aktivno ne podupire. Tko je dobrog mišljenja, tko hoće čuvati narodnu dinastiju, tko hoće sačuvati tekovine naše narodne i kršćanske civilizacije, tko hoće socijalnu evoluciju, a ne revoluciju, tko hoće slobodu, a ne tiraniju, taj neka ide s nama na stražu za naše ideale.

„ILS" INDUSTRIJA LIJEKA ŠIBENIK

Naše ujedinjenje, Vidovdanski ustav i sporazum od 26 augusta 1939

U članku pod gornjim naslovom protivi se »Srpska riječ« mišljenju jednog dijela zagrebačke i beogradske štampe da je sporazum zaključen pod pritiskom teške međunarodne situacije, već navodi da je on došao kao krajnja potreba konsolidacije unutrašnjih prilika.

Ali ako se želi zaista srediti odnose Srba i Hrvata, onda se ne smije poći opet starim pogrješnim putevima i metodama, kaže S. R. i nastavlja:

Srbe ne može pretstavljati nametnuto vodstvo, ozloglašeno sa svojim postupcima u zapostavljanju interesa srpstva. Ako Hrvati vještački, dajući svu vlast tome vodstvu, hoće da nametnu srpskome narodu one političke ljude, koji su samo pokorni službenici, ljude bez kičme, onda će nehotice stvoriti onu psihozu, koja se od 1918 godine pa sve do posljednjih dana stvarala u redovima hrvatskog naroda. Ako Hrvati ovom politikom, preko »svojih Srba«, misle da rješavaju pitanje saradnje Srba i Hrvata, onda će jasno pokazati da ih iskustvo u prošlosti nije ničemu naučilo i sporazum kao veliko djelo mudre državne politike, ostaviće onda isti osjećaj, koji je Vidovdanski ustav ostavio na hrvatsku stranu.

Deputacija ličkih srba u Beogradu

U kabinetu ministra unutrašnjih poslova primio je predsjednik Kr. vlade g. Cvetković deputaciju Srba Ličana koja je ovih dana pod vodstvom Jovana Đekića posjetila Oplenac, njima se pridružio i bivši narodni poslanik dr. Uroš Trbojević koji je u ime deputacije pozdravio pretsjednika vlade i prikazao mu položaj Srba u Banovini Hrvatskoj.

Pretsjednik vlade održao je deputaciji govor, u kojem je istakao, da kod svih faktora, a osobito kod pod-pretsjednika vlade dra Mačeka i kod Hrvatske seljačke stranke postoje najbolje namjere i dobra volja, da se sva pitanja riješe na način, koji će omogućiti i osigurati najužu saradnju Srba i Hrvata u Banovini Hrvatskoj na bazi potpune jednakosti i ravnopravnosti.

Propisana uredba o prijekom sudu

Na osnovu člana 1. uredbe o izmjenama postojećih propisa i donešenja novih, ministarsko je vijeće na predlog ministra vojske i mornarice propisalo uredbe o prekim vojničkim sudovima. Prijeki vojnički sud izriče samo smrtne kazne. Protiv presuda prijekog vojničkog suda nema mjesta nikakvom pravnom lijeku.

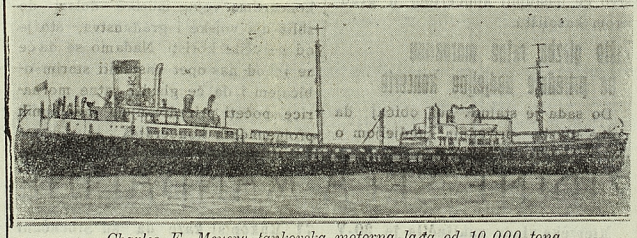
„SAMOUPRAVA" ZA SPORAZUM

Beogradska »Samouprava« donosi članak „Samo kroz sporazum se može služiti državi i narodu" u kojem kaže:

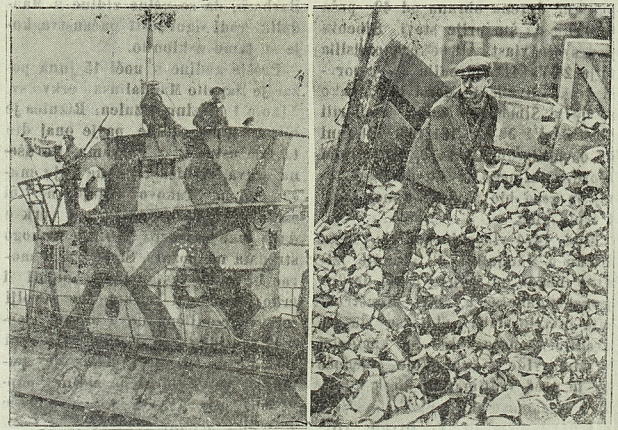
Sklapajući sporazum pošlo se sa stanovišta da njegovim zaključenjem neće biti nanesena nikakva moralna šteta ni jednoj ugovaračkoj strani, a još manje da će sporazum moći da povrijedi nas posebni i opšti nacionalni interes. Prema tome, zaključenje sporazuma nije moglo donijeti nikakav poraz jednoj ili drugoj strani, kao ni pobjedu Hrvata ili Srba. Moralna snaga sporazuma leži u tome što ravnopravno tretira i Srbe, Hrvate i Slovence.

U Beogradu i Zagrebu, kaže »Samouprava« pojedinci i grupe ustaju protiv sporazuma samo iz svojih ličnih i partijskih razloga pošto ih je narodni sporazum zaobišao ili im je uništio sredstva dugogodišnjeg spekuliranja. Ali navodi »Samouprava« niti je dr Maček kao čestit čovjek i duboko nacionalan građanin koji voli Hrvatsku isto kao i Jugoslaviju, mogao izmjeniti hrvatstvo; niti su Srbi ginuli i borili se«.

Da potčine i porobe svoju jednokrvnu braću već su svojim zastavama doneli slobodu i pravdu za sve građane Jugoslavije od Đevđelije do Maribora i od Jadrana do Timoka.

»Charles F. Meyer« tankovska motorna lađa od 10.000 tona torpedirana je u Rukavnom kanalu

(Lijevo) Poljedmosna podmornica vraća se u svoju bazu nakon dugog boravka u neprijateljskoj sredini.
(Desno) Sakupljanje starog željeza

Dvije verzije jedne izjave

Povodom poznatih događaja prošlih dana, uputio je g. dr. Maček jedan proglas Zagrepčanima. Proglas su o bjavili svi naši dnevni i mnogi drug listovi, ali su se pojavile dvije verzije zagrebačka i beogradska.

Po zagrebačkoj verziji u proglas su ovakva dva izraza:

1. ...»jer se imaju boriti sa još u vijek jakim ostacima srbijanskih plja čkaša»...

2. ...»ljudi koji su se upregli u kol beogradske reakcije«..

Po beogradskoj verziji je ovako:

1. ...»jer se imaju boriti sa još u vijek jakim ostacima pljačkaša«...

2. ...»ljudi koji su se upregli kola reakcije«...

HITLEROVA ČESTITKA Sv. OCU PAPI

Kancelar Hitler poslao je odulj brzojavnu čestitku Papi povodom g dišnjice krunisanja.

Zabranjeno izlaženje lista Vlatka Radi

Banška vlast zabranila je na osnov čl. 14 zakona o izmjenama i dopun ma zakona o štampi daljnje izlažen tjednika »Narodni val«.

ŠTO JOŠ TRAŽI HSS

»Obzor« piše: »G. Trifunović i dr govi s ogorčenjem ističu, da HS traži »nove toritorije« i da hrvats listovi gotovo dnevno pišu, da banov na hrvatska mora dobiti čas Vojvod du čas neke nove teritorije«. To ni tačno HSS i hrvatski listovi naprot traže, da se daljne preuređenje drž ve izvrši u skladu sa potrebama željama interesiranog pučanstva, pr tiv čega ne bi smjeli biti ni gg Tr funović i drugovi, kad tvrde, da za demokraciju«.

Za najmlađe

spremili smo jednu lijepu knjigu

Ovo je jedna od 121 slike iz naš knjige koja se zove

Mala kraljica svjetlosti

Knjigu je napisao Ljuba D. Jurkovi a slike izradio Vladimir Mazi.

Ovakva knjiga novost je u naše dječjoj literaturi. Na 121 strani ima 121 umjetnička slika a teks uz te slike priča o neobičnim doži vljajima jedne djevojčice, o njezinor boravku u carstvu patuljaka, o neo bičnim zemljama, o ljudima i živo tinjama. — Priča je pristupačna shvatljiva i najmlađima, pa i onim koji su tek naučili čitati.

KNJIGA JE LIJEPO OPREMLJENA ŠTAMPANA NA DOBROM PAPIRU BIĆE GOTOVA KROZ NEKOLIK DANA.

Usprkos poskupljenja papira i veliki izdacima za ilustracije te naslovn slici u bojama, odredili smo najniž moguću cijenu: 20 dinara.

Naručbe slati na »TIPOGRAFIJU v. Hamilkar Vitaliani — Šibeni

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA„ stamparsko novinsko knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik